

Si Nalpuwan Ji Iyug

Um-umag si nalpuwan ji iyug. Nga hatu kit *Banao version* nga jinngol mis jajit manmanakom mi inggana nantinatinawija istorya. Nu *English*, “*Origin of Coconut*.”

Haji osan al-algaw, inggaw lalaki un inggaw hitun Madlingan un mangngajan mit la-
ing Vyanganan ta na-iyaspul a nangkangajan ja. Kit si Vyanganan, nangumas tun Madlingan.
Kit napintas jat mula na a ta am-amma-anan jalusan. Nangunas kanu si Vyanganan ot
kajakkol jit unas na. Hajit umaju ji unas na, jumajakkolon, amma-ana kanu ji alad tay
umogyat ta ma-alingu. Tay osjit kad ka-ajuwan ji alingu. Man-alingu jajit vyavuy, umoy pay
yan jaji ugsa tay ajun vyavuy kan ja ugsa sit un-una na tay na-id mit ud maka-an-anuwan ja.

Nu umoy kanu kad nu mawakas, ma-ila na nga awad jajit nayam-an hi unas na. Hali,
manliklikwos kanu un ina liklikwoson ji alad nu nga inoy jajit nan-alingu. Ot masmasja-aw.
Gapu ta kinanayun kanun kamas ji, nga awad latta maksayan hi unas na. Osan lavi, umoy ud
nantatalu osjit pon-ad ji alad tay piya-ona un tigammuwon nu ngajan ji mangkan unas na, nu
vyavuy winnu ugsa, winnu sin ngajan nas nat. Ot mantatalu kanus ji ot amod jit sumlag jit
vulan. Napatnal kanu a ta navilog jit solag. Ot aw-awni kanu man hit gawan ji lavi,
lumiyalipay kanu jit nalpud langit un jumsa-ag. Ot awad kanu ji osa, umoy nan-isavit si vyaju
na osi alad. Kit haji osan vuvya-i mit, hi osan vituwon, inna insavit jit vvaju na osjit sog-on
Vyanganan a mantatalu. Ngim ajin ud Vyanganan manggidgiju. Umoy ja kanu si unas ot, ali,
lumaningas ja kanun jit manpotod a mangala sijin unas. Ot alan kanun Vyanganan jit vyajun
ot, vyaju ji osa ot italu na. Napanaku kanu si Vyanganan, “Jakayu gayam tun mangkan hitun
unas ku! Am-amma-ak na alad, na-id makalnok a animal, ngim jakayu osya tun awad payak
na, jakayu gayam tun manyamas tun unas ku,” kana kanu.

Ot ali, nantatalpuk kanu jajit nokan adjid man-anap, man-ala si vyaju ya tumayap jad
langit. Haji osa mit, manodtodjak kanu un, “*Gadjiyu...gadjiyu...*,” kana kanun man-anap hi
vyaju na. Hat majamjama on, nampa-ila si Vyanganan. “Adu jin vyajum hitu, inyammak.
Jakayu gayam tun mangkan hitun unas ku!” kan kanun Vyanganan, ot aji na kanun
tumtumling jit pumipintas a vuvya-in, noka, ot injalan kanu Vyanganan. “Itas jin voloy,”
kana kanu. Injalan nas jin voloy nan a.

Kit hajit majamjama on, sijit nankavvoloy ja tay inasawan Vyanganan, inmanak ja kanu. Ot hala, itaktakyad kanun Vyanganan jit asawa nas jit sipot na a. Umoy ja si uma, umoy ja pay yan manvoka, tay na-id pay yan makmak winnu payaw hijit. Aji kad itaktakyad na latta. Ngim idi umanak ji ina na, “Inggaw ka ta ha na avit,” kana kanu. Nu umoy mansipot si Vyanganan, ossa-an. Ot uwayona kanun asad nu timpun ji kakan. Hajiton jumakojakol ji anak ja. Nu umoy masipot si Vyanganan, ipa-ulin kanun, ay, ivya-un kanun ji ina na un, “Ika ginga-an hi amam ta umoy mangan,” kana kanu. Umoy kanu ji anak ginga-an hi Vyanganan. Ot maragsakan hi Vyanganan tay inggaw ji anak na un umoy guminga kan siya nu timpun jin kakan.

Osan al-algaw kanu man, man-ay-ayam jit anak hijit jalipong. Ot yom-og na kanun, na-id agsana palikilikiyan. Awni man ot inggaw kanu sumilisiling a injasana sin sagud jit jalipong ot, “Ina ngam pay jitu?” kana kanu.

Ot ilan kanun jiji ina na, “Ey, napiya na kad pay ta agsana niyama-an jit vyajuk siji. Tay siya nat na payak ku!” kan kanun jit ina na. Ot alan jiji ina na ot usarona ji, annat, vyaju na.

Jumatong kanu hi Vyanganan. “Vyanganan, ngajanok nu tuttuwa tun ayat nu. Ta kuma tuttuwa nat ayat nu, niyam-an nu kuma tun vyajuk! Sin satun ta na-ojasak tun vyajuk, anusam a ta mataynan ka. Manalanak hijin nalpuwak, manalanak langit. Ngim hatun anak ta, tapnu na-id ud man-aw-awingak un umoy manpappa-uli, manpotjan ta. Mangkuwam tun kapon ulu, sakon kit mangkwak hin kapon iki,” kana kanu.

Aji kad... ngim ma-awi-awid kanus Vyanganan manpakpaka-asi. “Manga-asi ka agsanak taynan!” kana kanu. Ot, “Aji na mavyalin tay adtu mi an ji vyajuk osya. Ot manalan kami a, manalan kamin man-ina. Kit nu mantangad kad langit nu sumlag, awad jakol a vituwon, kit awad osan sog-ona nga vyan-og, jakamin man-ina ji,” kan kanun jin vituwon.

Ot ulay nu umivi-ivil hi Vyanganan manpakpaka-asi, awan agsan lattan jit vituwon jonglon ot tummayap ja kanud langit. Makatlu man, tay innikwan ud Vyanganan jit potod na osjit lap-at sijit jalumpipinas sit kaponas wangwang, yom-og na kanun a-adjugan ana ngim makatlo a kit janjanin mayama-an jit nankuwa na ot summa-al kanu jit vituwon.

“May yan na-id tigammum man-ayuwana nankapon kan sika? Alak ta imulak hitu,” kana kanu.

Ikulub na kanus jit pojayan osjit kapon ngatun ji wangwang, un wangwang Jupagan. Ot, “Ayuwanam. Am-amma-am ayuwanan,” kan kanud vituwon kan Vyanganan ot inuvun kanun Vyanganan. Majamjama, sumagmamanun vulan, inggaw kanud tuvu un lumokwas. Ot adsana gidgiuwon, nu ajin am-amma-ana latta. Jumakojako kanu man jit nokan hiya ji, siyaji jin iyug. Ot mamunga kad, asan ud Vyanganan un kankanan, umoy alan a tay anak na ngarud. Tay noka ot, naissaw ji angos na nu ina noka...matavunu kanu jit iyug sijit igid ji wangwang. Nu malangu, matavunu. Kit nu umujan kanu winnu vumali, iyanud kanu jijin janum, ijalan nas jin vyavyay. Ot, ngim hatun iyug a hatu osji manjinjinamag tay navyayag a timpu on nga siya jit um-umag jajit mamalong-ag mi si awi nga nantinatinawid. Na-id jin iyug a hiya ji on ngim aju jin ummajuwana tay ipanalan kad jin janum hin vyavyay, ipanalan pay jit jalluyun hin napasupang a igid nga siyaji jin ka-ajun jijin iyug sijin igid ji vyavyay a ta nalpus jin annat, vunga jin iyug nga hiyajit immulan ud Vituwon kan Vyanganan a man-asawa sin Madlingan. Ot haji, siyaji jin ka-um-umagan jijin iyug nga nalpuwan jijin iyug un Vanaw *version*.

Recorded on December 4–5, 2006, in Kalinga, Philippines

Oral account by Barcelon Panabang

Transcription and Translation by Scott M. Saboy & Lawrence A. Reid

Assisted by Warren Panabang

Recorded and supervised by Michiyo Yoneno-Reyes

<http://www.ioc.u-tokyo.ac.jp/~yoneno/database.html>